

Тема: Корупція та фаворитизм як крадіжка твого майбутнього

Мета: Сформувати в студентів уявлення про соціальне явище корупції та шкоду, яку корупція завдає персонально конкретній людині. Розтлумачити поняття: хабарництво (вимагання і пропозиція хабара), фаворитизм та корупція. Через практичні вправи формувати вміння виявляти прояви корупції у повсякденному житті та давати їм належну особисту оцінку.

Хід уроку

Вступна частина

Міжнародний день боротьби з корупцією відзначається щороку 9 грудня, починаючи з 2004 року. У цей день в 2003 році в Мексиці була відкрита для підписання Конвенція ООН проти корупції.

Метою встановлення Міжнародного дня, як зазначено в резолюції Генеральної Асамблеї ООН, було поглиблення розуміння проблеми корупції та ролі Конвенції в запобіганні корупції й боротьбі з нею. У деяких країнах у цей день проходять мітинги, семінари та лекції на тему корупції. В Україні на сьогоднішній день ця тема стоїть особливо гостро. Це стосується різних сфер: і освіти, і медицини, і судочинства, і політики, і торгівлі, і будівництва.... Саме тому про корупцію не тільки потрібно говорити, а й діяти.

Основна частина

Обговорення

Запитання 1:

Давайте розпочнемо з найпростішого. Що таке «корупція» та чому вона існує?

«Корупція – це явище, коли особа одержує неправомірну (незаконну) вигоду від наданих їй службових повноважень та можливостей». Причини корупції неоднозначні та індивідуальні у кожному випадку — так легше жити/змушують і т.д.

Запитання 2:

А в яких сферах ви, ваші батьки чи знайомі найчастіше стикаються з проявами корупції?

Медицина, у відносинах з поліцією, освіта... Якщо діти не назвали освіту, підведіть їх до цієї сфери самостійно.

Запитання 3:

Чому в освіті існує корупція? Кому це вигідно?

Двом сторонам. Студенти можуть не вчитися, а викладачі зміцнюють своє матеріальне становище.

Запитання 4:

Отже, корупція в освіті чи будь-де інше — це погано. Чи потрібно з нею боротися?

Так, адже корупція в будь-яких проявах — це погано і недопустимо в демократичному суспільстві.

Гра «Подарунок чи хабар?»

Подарунок/Хабар: Подарунок за 2 тисячі гривень міському голові.
(Хабар)

Коментар: Забороняються подарунки вартістю більше 1 прожиткового мінімуму за раз (приблизно 1936 грн). Або загальною вартістю більше 2 прожиткових мінімумів на рік.

Подарунок/Хабар: Подарунок керівнику державного органу від підлеглого на Новий рік. (Хабар)

Коментар: Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, не можуть отримувати подарунків від підлеглих.

Подарунок/Хабар: Подарунок директору від учительського колективу.
(Хабар)

Коментар: Директор— особа, що прирівнюється до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. А отже, він чи вона також не може отримувати подарунків від своїх підлеглих — вчителів.

Подарунок/Хабар: Регулярні подарунки судді від спілки бізнесменів (ціна в дозволених межах). (Хабар)

Коментар: Не можна отримувати подарунків на регулярній основі від однієї особи/групи осіб.

Подарунок/Хабар: Подарунок від доньки на день народження загальною вартістю 6 тисяч гривень. (Подарунок)

Коментар: Вимоги щодо вартості подарунків не поширюються на близьких родичів.

Подарунок/Хабар: Подарунок лікарю після завершення операції.
(Подарунок)

Коментар: Не містить ознак корупції, оскільки кінцевий результат жодним чином не залежав від наявності чи відсутності подарунку.

Подарунок/Хабар: Подарунок вчителю на 1 вересня. (Подарунок)

Коментар: Вчителі не є особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування або прирівненими до них. Отже, і вимоги на них не поширюються. Єдине, на що вони повинні зважати — етичні і суспільні норми.

Ви побачили, що більшість випадків, коли ми «віддячуємо» людям, є корупцією. А саме — хабарництвом. У нашому менталітеті вкорінилася думка, що нічого не буває безкоштовно. За все потрібно платити, а деколи ще й «переплатити». Звісно, мається на увазі хабар, адже інакше послуги будуть неякісними. Проте це категорично неправильне бачення ситуації. Освіта, медицина, інфраструктура, правоохоронна сфера — за це все вже заплатили ваші батьки. Адже вони сплачують податки. Навіть ви, коли робите покупки в магазинах, сплачуєте податки. А саме — 20% від вартості товару (податок на додану вартість — ПДВ). Ці 20% і є вашою платою за якісні освітні, медичні, правоохоронні послуги. Так чому ми маємо платити двічі за одне й те ж?

Про корупцію ми говоримо, коли ця дія :

- Є протиправною
- Є добровільною з обох сторін
- Надає переваги і вигоди обом сторонам
- Є таємною

Є різні види корупції, зокрема.

Хабарництво	Обіцянка, пропозиція або надання якої-небудь вигоди, що неналежним чином впливають на дії або рішення посадової особи
Розбазарювання	Крадіжка ресурсів людьми, наділених владою і контролем за чимось цінним
Вимагання	Примушування людини заплатити гроші або інші цінності в обмін на певні дії чи бездіяльність
Зловживання	Використання службових повноважень для надання необґрунтованих пільг чи преференцій якійсь особі або групі чи навпаки – дискримінація людини або групи задля особистої вигоди
Фаворитизм, кумівство	Надання послуг або ресурсів родичам, знайомим, друзям, однопартійцям тощо.

Викриття

Що може свідчити про те, що особа займається корупційною діяльністю?

1. Стиль життя не відповідає доходам особи (велика кількість предметів розкоші при офіційній з/п у 4 тис грн);
2. Родичі працюють у сфері, пов'язаній з посадовими обов'язками особи (батько/мати працює керівником державного органу-замовника, а син/дочка — компанії-виконавця);

3. В ідентичних ситуаціях приймаються кардинально різні рішення (відмова в оформленні документів або видачі дозволів);
4. Кардинально різні строки (час) розгляду питань в ідентичних ситуаціях;
5. Лобіювання (просування) одних і тих ж компаній для виконання певних робіт чи надання послуг;
6. Натяки про «труднощі», які може владнати особа.

Як можна довести вину особи-корупціонера?

Ви маєте бути впевнені, що зібрана інформація — достовірна. Хорошим доказом буде аудіозапис вимагання хабара (зверніть увагу, що звичайний мартфон записує гірше, ніж диктофон). В аудіозаписі мають міститися деталі — за що цей хабар, якого розміру, як його потрібно передати. Якщо це написали на папері, озвучте. Інший варіант доказу — відеозапис передачі грошей на приховану камеру .

Давайте уявимо, що вам вдалося виявити особу-корупціонера та записати на диктофон факт вимагання коштів. Що далі?

Існує 2 види викриття: внутрішнє (у межах організації — поскаржитися керівнику) і зовнішнє (повідомлення уповноваженим антикорупційним органам, ЗМІ, громадським організаціям). Якщо з першим видом все доволі зрозуміло, то із зовнішніми органами дещо складніше. Ви можете повідомити про корупцію в Національне агенство з питань запобігання корупції (НАЗК) або у Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) щодо топ-корупціонерів. Звісно, окрім суто антикорупційних органів, є й звичайні, до яких теж можна звернутися. Наприклад, Національна поліція України (НПУ).

Отож, хто протидіє корупції в Україні?

У нашій країні сьогодні відбуваються зміни, які дають надію на нашу спільну перемогу над корупцією. На вулицях міст ви бачите Нову патрульну поліцію. Але непомітними залишаються нові органи, які створені для боротьби з корупцією - НАБУ та НАЗК. Саме вони мають допомогти українцям розірвати корупційні ланцюги.

Національне антикорупційне бюро України (НАБУ)

Займається розслідуванням корупційних злочинів високого рівня. В НАБУ працюють детективи й аналітики. Чи не скоїв злочин Президент, прем'єр, міністри, депутати, судді, керівники великих державних підприємств - це контролює НАБУ.

Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК)

Створює в Україні такі умови, які мають зменшувати поле, де виникає корупція. Наприклад, НАЗК займається системою електронного декларування, в якій посадовці показують своє майно, доходи та видатки. Ця інформація зберігається в електронній базі даних НАЗК та знаходяться у відкритому доступі в інтернеті, де їх може побачити кожен.

Свідомі громадяни України Але навіть якщо ви не є аналітиком або детективом НАБУ, Ви можете виявити/впізнати корупціонера. Знаєте як? Є один простий та дієвий спосіб. Порівняйте офіційні доходи з витратами посадовця і його способом життя.

Як борються з корупцією за кордоном?

ПІВДЕННА КОРЕЯ. У Південній Кореї існує один "Закон про корупцію", визнаний еталонним у всьому світі. Він дає право кожному повнолітньому громадянину цієї країни почати власне розслідування за фактом хабара, а головний антикорупційний орган — Комітет з аудиту та інспекції — зобов'язаний підтримати його. В цьому допомагає запущена 16 років тому онлайн-система контролю Open, яка збирає заяви громадян. Вона, до речі, також викликала фурор серед антикорупційних програм. Тобто абсолютно будь-яка людина може подати заяву, і вона обов'язково повинна бути розслідувана.

НІДЕРЛАНДИ. Інноваційно підійшли до проблеми і в Нідерландах, де рівень корупції один з найнижчих у світі. Тут боротьба з хабарами будується на системах відбору і стеження — спеціальна група експертів, аналітиків, науковців з допомогою збору даних та обчислень стежить, де можливе виникнення корупції та встановлює над цією сферою жорсткий контроль. Якщо, приміром, у місцевому мінфіні, на основі аналізу вхідних і вихідних коштів, виявлено неточності, то відомство опиниться під пильною увагою. За проступок — позбавлення всіх соціальних пільг і заборона працювати в держорганах.

США. Тут законодавство і зовсім розглядає держслужбу як сферу діяльності, де виключені будь-які особисті інтереси. У цьому їм допомагає поліграф, на якому держчиновники проходять обов'язкову перевірку. Якщо хтось хоче відмовитися від процедури, то ризикує залишитися без робочого місця. Що ж стосується покарань, то в США корупціонеру загрожує штраф, який в три рази

перевищує розмір хабара. У деяких випадках чиновнику загрожує ще і тюремний строк до 15 років. Суд, до речі, може поєднати обидва ці покарання.

КИТАЙ. В питанні корупції не можна обійтися без страшного досвіду КНР, де за хабарництво чиновник платить своїм життям. Керівництво країни не просто розстрілює за проступок — це "дійство" транслюють на всю країну. За останні кілька років життя позбулися близько десятка тисяч чиновників. Дають за злочин і довічний термін, як це трапилося в цьому році з экс-міністром безпеки Чжоу Юнканом. Але на цьому не обмежується боротьба з корупцією у Китаї — тут копітка робота по вихованню чесності починається з раннього дитинства: на уроках малюкам постійно говорять, що красти погано, а красти держвласність — злочин.

Найменш корумпованими країнами в світі вважають: Сінгапур, Гонконг, Данія Фінляндію, Грузію, Естонію.

Найгірший показник у Сомалі.

У рейтингу "Індекс сприйняття корупції", Україна посідає 120-е місце серед 180 країн. Серед сусідів гірші показники тільки у Росії.

Заключна частина

Розбиті дороги, пошкоджена інфраструктура, погана медицина, низька якість освіти, розвалена економіка — корупція краде ресурси у громадян у багато способів. Вона має різні форми та існує в різних секторах. Продовжувати жити саме так чи вибрати краще майбутнє – у наших руках. Так само як і вибір: бути здоровою чи хворою нацією. Як писав Любомир Гузар:

«Корупція – то є духовна недуга. Це не є щось фінансове. Якби люди серйозно ставилися до корупції, справді бачили її такою, як вона є, а це є гріх, то не треба було б нам так багато комісій всякого роду, законів і такого іншого. Корупція би і так зникала. Той факт, що корупція так важко, повільно зникає, доводить, що, на жаль, стан душі нашого народу не є таким, як хотілось.»